

Voorwoord

Het Maldegemveld of de Hoge Venen?

Het Maldegemveld wordt lokaal wel eens de Hoge Venen van Maldegem genoemd. Maar is het Maldegemveld die naam wel waard?

Vorige week ging ik met zoonlief enkele dagen op stap naar de Hoge Venen. Elk met onze eigen doelstelling. Zoonlief ging op zoek naar Wereldoorlog II restanten en herinneringen. Ik liet me verrassen door al het natuurschoon. We gingen dus elk onze eigen weg en kwamen elkaar onderweg ook niet tegen. 's Avonds, bij het navertellen van onze dag bleek dat hij gefascineerd was door de sparreplanten, die de regio toch nog altijd wel domineren. De oudere sparrenbossen werden kort na de oorlog aangeplant en dus geven veel van die bossen nog altijd een vrij intact beeld van hoe de soldaten zich een leven probeerden aan te meten tijdens het Ardennenoffensief. Ik kan je verzekeren, dit kan niet comfortabel noch aangenaam geweest zijn. Al zeker niet omdat het Ardennenoffensief tijdens de koude wintermaanden van 1944-1945 plaats vond. Schutterputjes, slaapputjes, artilleriestelplaatsen,... je kan het er nog allemaal in het landschap lezen.

Van al die zaken heb ik niet veel gemerkt. Ik liep met mijn neus op de grond en in de lucht op zoek naar de wonderlijke levende wereld in plaats van de "dode wereld" in de Hoge Venen. Al is augustus niet de beste maand om fantastische vogelwaarnemingen te doen, toch liet een groepje bijeneters *en passage* van zich horen en werd ik aangenaam verrast door de vele bonte vliegenvangers die zich – jawel – ook schuilhielden in de "doodse" sparrenbossen. Dit ter nagedachtenis van de vele duizenden soldaten?

Waar je langs de wandelpaden in ieder geval mee wordt geconfronteerd zijn de vele infoborden over het actieve beheer van de Hoge Venen. Ontbossen van naaldhoutbestanden, plaggen, maaien van pijpenstrootje, herstel van de heide,... Net diezelfde actieve beheertechnieken als die we in het Maldegemveld toepassen komen ook daar aan bod. Verder worden ook in de Hoge Venen nieuwe percelen aangekocht ter uitbreiding van het natuurgebied. Het klinkt ons allemaal – denkend aan het Maldegemveld – welbekend in de oren. Zonder actief beheer gaat dergelijke natuur in de huidige context van onder andere historische grondinname, stikstofneerslag en klimaatverstoring verloren. Logischerwijs wordt ons aller Maldegemveld dan ook wel eens vergeleken met de Hoge Venen. Dezelfde natuurtypes als heide en vennen, alle goed gevuld met veenmos, vinden we ook in het Maldegemveld, weliswaar op een veel kleinere maar niet minder geapprecieerde schaal. Dit alles met dank aan de vele vrijwilligers die hier hun schouders onder steken!

De keuze tussen het Maldegemveld of de Hoge Venen hoeft gelukkig niet te worden gemaakt. De beide hebben hun recht en plicht maar ook de mogelijkheden om te blijven bestaan en te groeien. Elk op hun eigen plaats en met hun eigen doelstellingen. Daar gaan de beheerders van de Hoge Venen voor en daar gaat Natuurpunt als de beheerder van het Maldegemveld voor. De natuur en de vele wandelaars zijn hen er alvast dankbaar voor!

En die soldaten? Die moeten er zeker ook bij ons geweest zijn. Misschien moeten we hier wel eens een eerste-zondag-van-de-maand wandeling aan besteden? Zoonlief zal er zeker bij zijn :-).

Steven Degraer
Voorzitter Natuurpunt Meetjeslandse Cuesta

**Steun Natuurpunt Meetjeslandse Cuesta: BE56 2930 2120 7588 met als mededeling de naam van het project:
Maldegemveld, Burkel of Kattenbos-Zegbroek
Giften vanaf 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar, een attest wordt je in het voorjaar toegestuurd.**

De Japanse duizendknoop, liever kwijt dan rijk

Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*) wordt tot de meest invasieve exoten gerekend. Is de plant eenmaal gevestigd, dan is hij zeer moeilijk weer weg te krijgen. Door zijn sterke groeikracht worden inheemse plantensoorten verdrongen. De sterke wortelstokken en stengels van de Japanse duizendknoop zijn in staat om schade te veroorzaken aan gebouwen, leidingen en wegen.

Tot onze spijt groeide deze plant ook in het Maldegemveld, namelijk in een zone op 100 m van de Krakeelweg, meer bepaald aan de westelijke kant van de dreef tussen perceel 4.4 en 5.10. Er groeiden ongeveer 200 stengels op een oppervlakte van ongeveer 30 m².

In 2013 werd het plan opgevat om deze plant te elimineren, te weren uit het Maldegemveld en verdere verspreiding te voorkomen. Katrien Pattyn, Charles Van Landuyt (overleden in 2017), Michiel Foré vanaf juli 2018 en later Luc Dellafaille onder supervisie van conservator Kurt De Kesel bonden de strijd aan tegen deze invasieve exoot.

Hoe pak je deze opdracht aan? Op de website van probos.nl staat vermeld dat als er minder dan 50 stengels zijn er een grote kans is om de plant in 5 jaar op de locatie uit te roeien. Maar hier ging het om een veelvoud van 50. Eind mei 2013 werden de stengels zeer kort afgeknipt. Daarna werden om de 10 tot 14 dagen alle jonge nieuwe scheuten zeer kort of met wat wortel eraan uitgetrokken. De ruime omgeving werd ook goed gecontroleerd op uitlopers, snoeiafval werd meegenomen en bij het restafval gevoegd zodat het werd verbrand. Er moest ten allen tijde vermeden worden dat snoeiselsel bij de compost terecht kwam!

Om succes te hebben is de bestrijding een werk van lange duur en is een regelmatige evaluatie over de behandelingsmethode nodig. Bovendien moet dit jaren volgehouden worden (minstens 10 jaar).

Er werd ook beslist om de plaats waar de Japanse duizendknoop woekert, na de snoei af te dekken met een stevig rubberzeil. Om te beletten dat grazer op het zeil komen drinken van plasjes water die erop achterblijven, werd het zeil bedekt met takken.

Om de 14 dagen werd er gecontroleerd hoeveel scheuten er groeiden en werden die vakkundig verwijderd. Later werd er beslist om minder regelmatig te controleren zodat de scheuten zeker geen daglicht zouden krijgen. Sinds 2020 wordt het zeil maar 1 maal per jaar opgelegd om te controleren op nieuwe scheuten.

Jaar na jaar werd deze methode volhardend toegepast. Katrien is de doorzetter eerste klas op dit vlak!

In mei 2019 is het aantal scheuten al gedaald tot 20. Het proces dat wordt toegepast levert dus goed resultaat. De daarop volgende jaren schommelt het aantal waargenomen en verwijderde scheuten maar op 6 augustus 2024 stellen Katrien en Luc vast dat er in het 12de jaar van bestrijding geen zichtbare scheuten te zien zijn!

De Japanse duizendknoop is dus bedwongen maar toch zal er in augustus 2025 verder gecontroleerd worden tot er 100% zekerheid is dat er geen nieuwe scheuten meer komen.

Met dit kort artikel wil ik even het werk van deze vrijwilligers in de verf zetten. Ze verdienen een bloemetje, maar liefst geen Japanse duizendknoop ;-)

Verslag van enkele voorbije activiteiten

Startdag op 27 april 2024

Er heerste een gezellige drukte op de startdag bij het maaien en opkuisen van de omgeving van de loods. Iedere aanwezige kon naar eigen kunnen wel iets doen en deed dit samen met de vaste kern van vrijwilligers.

Tussen kanaal en cuesta 5 mei 2024

Tijdens deze wandeling kregen we eens de zuidrand van de cuesta te zien. Vertrekkend van het Kattenbos verkenden we de velden en bossen rond het Urselse cuetafront. Terugkerend rond de meersen van het Zegbroek, eindigden we 9 km verder met een aperitiefje in de natuurlijke tuin van gids Steven.

SNU!T-reeënsafari 18 mei 2024

SNU!T-TASTISCH! Als het nog geen woord is, mogen we het na afgelopen zaterdag wel gaan gebruiken. Want onze SNU!T reeënsafari overtrof de verwachtingen volledig. De SNU!T-ers konden de volledige bingokaart vullen dankzij tientallen damherten, reeën, blauwe reiger, buizerd en haas. Bij valavond rondden ze af met vleermuizen, bosuil, houtsnip en een prachtig concert van twee nachtzwaluwen. De nachtzwaluw was zo onder de indruk van de aandachtige jongeren, dat hij ze beloofde met een prachtige vlucht boven hun hoofd.

Tijdreizen door het Maldegemveld 2 juni 2024

Met gids Thomas gingen we op tijdreis door het Maldegemveld. Aan de hand van hedendaagse sporen, reisden we honderden, duizenden en zelfs miljoenen jaren terug in de tijd. Maldegemveld anders bekeken, dus het heden werd vergeleken met het (verre) verleden.

Komende activiteiten

Beheerdagen

Heb je zin om de natuur een handje te helpen? Iedereen is van harte welkom, ook wie maar een uurtje kan meehelpen. Aangepaste kledij (bij regenweer), handschoenen en werkschoenen zijn aanbevolen.

Inschrijven via e-mail: annickvercaemer@natuurpuntmeetjeslandsecuesta.be zodat we voldoende werkmateriaal kunnen voorzien.

Trefpunt: loods Natuurpunt, (GPS: N 51.155117, E 3.47198), Urselweg 81 B, Maldegem-Kleit

Contact: Annick Vercaemer (0472 75 20 20)

De komende maanden zijn we vooral actief in het Maldegemveld. **Zaterdagen 28 september, 26 oktober, 30 november en 28 december** is er telkens een beheermoment in het Maldegemveld van 9:00 h tot 12:00 h.

Beheermoment in het Kallekesbos (Burkel, Maldegem) op **16/11/24** van 9:00 h tot 12:00 h. Klieven van kastanjepalen en bestrijding Amerikaanse vogelkers.

Trefpunt: Kruispunt Nonnedreef-Antwerpse Heirweg (GPS: N 51.170577, E 3.397669) Oedelem

Contact: Dirk Develter (0473 94 49 95)

Begeleide wandelingen

Elke eerste zondag van de maand gaan we met een gids op stap in de natuur. We passen de thema's aan aan het seizoen. Meer info en inschrijving via e-mail: info@natuurpuntmeetjeslandsecuesta.be

Zondag 1 september (9:00 h – 12:00 h): Beheer in het Maldegemveld

Het Maldegemveld is een mozaïek van verschillende habitats. Daardoor biedt het een hoge diversiteit aan dieren en planten. De open stukken bestaan uit een combinatie van droge en natte heide. Gewone dophei en zonedauw domineren op de natere delen, terwijl struikhei de hoger gelegen gronden bedekt. Op de schrale graslanden vind je tormentil, stekelbrem en liggende vleugeltjesbloem. De groene zandloopkever en talrijke zandbijen en vlinders voelen zich er thuis. In het najaar groeien er bijzondere paddenstoelen zoals kabouterwasplaat en vuurzwammetje. De zwarte specht, boompieper en de levendbarende hagedis verkiezen een mozaïek van bos en heide. Om zo'n divers biotoop in stand te houden zijn er diverse beheerwerken noodzakelijk. Tijdens deze wandeling krijg je hier meer informatie over.

Trefpunt: Krakeelparking, (GPS: N 51.151079, E 3.473074), Drongengoedweg, Ursel, op 200 m van Het Jagershof.

Gids: Marc Schoonackers (0478 39 61 71)

Zondag 6 oktober (9:00 h – 12:00 h): Vogeltrek over het Maldegemveld

Veel vogels trekken weer naar het zuiden om warmere oorden op te zoeken die hen voldoende voedsel bieden om de winter door te komen. We kijken uit wat er boven onze hoofden te zien valt.

Trefpunt: Krakeelparking, (GPS: N 51.151079, E 3.473074), Drongengoedweg, Ursel, op 200 m van Het Jagershof.

Gids: Steven Degraer (0494 07 03 71)

Zondag 3 november (9:00 h – 12:00 h): Paddenstoelenwandeling

Met gidsen Lia en Marc gaan we op zoek naar paddenstoelen. We duiken in de wondere wereld van saprophyten (afbrekers), mycorrhizavormers (symbionten) en parasieten. Zonder twijfel ontdekken we boleten, amanieten, russula's, bovisten en andere zwammen in alle mogelijke vormen en kleuren. Je leert wat meer over plaatjes en buisjes en over de ongewone voortplanting via sporen en zwamdraden. Kortom, je maakt een trip door de mysterieuze wereld van de grootste gekende biomassa: de zwammen.

Trefpunt: Krakeelparking, (GPS: N 51.151079, E 3.473074), Drongengoedweg, Ursel, op 200 m van Het Jagershof.

Gidsen: Lia Van Landschoot (0473 70 03 68) en Marc Schoonackers (0478 39 61 71)

Zondag 1 december (9:00 h – 12:00 h): Winterse wandeling door het Maldegemveld

Veel vogels trekken weer naar het zuiden om warmere oorden op te zoeken die hen voldoende voedsel bieden om de winter door te komen. We kijken uit wat er boven onze hoofden te zien valt.

Trefpunt: Krakeelparking, (GPS: N 51.151079, E 3.473074), Drongengoedweg, Ursel, op 200 m van Het Jagershof.

Gids: Steven Degraer (0494 07 03 71)

Zondag 5 januari (9:00 h – 12:00 h): Nieuwjaarswandeling

We zetten het nieuwe jaar in met een fikse wandeling door het Maldegemveld en het Drongengoedbos. Onderweg weet de gids ons te verwonderen met verhalen en weetjes over de winterse natuur. Zo kom je onder andere te weten hoe vlinders, pissebedden en regenwormen de winter overleven. Met wat geluk krijgen we ook grotere grazers te zien (hert en ree) en overtrekkende (roof)vogels.

Trefpunt: Krakeelparking, (GPS: N 51.151079, E 3.473074), Drongengoedweg, Ursel, op 200 m van Het Jagershof.

Gids: Luc Dellafaille (0494 06 60 78)